

ΑΠ 1168/2022. Βαριά σωματική βλάβη. Στοιχεία νομοτυπικής μορφής. Διαχρονικό δίκαιο. Η βαρεία μη σκοπούμενη σωματική βλάβη, μετά την τροποποίηση με το Ν 4855/2021, αφενός μεν στην παρ. 1 τυποποιήθηκε πάλι ως έγκλημα εκ του αποτελέσματος διακρινόμενο, κατ' άρθρο 29 του νέου Π.Κ., αν το βαρύτερο αποτέλεσμα αποδίδεται σε αμέλεια του υπαιτίου, αφετέρου δε στην παρ. 2 τιμωρείται με βαρύτερη (πλημμεληματική) ποινή, όταν το βαρύτερο αποτέλεσμα αποδίδεται σε ενδεχόμενο ή άμεσο δόλο β' βαθμού του υπαιτίου (βλ. και Αιτιολογική Έκθεση, άρθρο 66 του ν. 4855/2021, όπου εύστοχες παρατηρήσεις για την προηγηθείσα προβληματική ερμηνευτική υπαγωγή του εκ του αποτελέσματος σχετικού εγκλήματος, στο άρθρο 309 ν. Π.Κ.). Από τα προεκτεθέντα συνάγεται ότι η ευμενέστερη για τον υπαίτιο διάταξη είναι η ενδιάμεση, ισχύσασα από 01-07-2019 έως 11-11-2021, αφού αν το βαρύτερο αποτέλεσμα αποδίδεται σε αμέλεια του υπαιτίου, αυτός τιμωρείται στα πλαίσια του άρθρου 309 νέου Π.Κ. (φυλάκιση έως 3 έτη ή χρηματική ποινή), ενώ αν αυτό αποδίδεται σε ενδεχόμενο ή άμεσο δόλο β' βαθμού του δράστη, αυτός τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

«...

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 308 παρ. 1 προισχ. Π.Κ., όπως τα εδάφια β' και γ' αντικ. με το άρθρο 24 παρ. 3 εδ. β' ν. 4055/2012 : «1. Όποιος με πρόθεση προξενεί σε άλλον σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας του τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών. Αν η κάκωση ή η βλάβη της υγείας που του προξένησε είναι όμως ελαφρά, τιμωρείται με κράτηση έως έξι (6) μήνες ή με πρόστιμο έως τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ». Σύμφωνα με το άρθρο 309 προισχ. Π.Κ.: «Αν η πράξη του άρθρου 308 τελέστηκε με τρόπο που μπορούσε να προκαλέσει στον παθόντα κίνδυνο για τη ζωή του ή βαριά σωματική του βλάβη (άρθρο 310 παρ. 2) επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών». Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 310 προισχ. Π.Κ.: «1. Αν η πράξη του άρθρου 308 έχει επακόλουθο τη βαριά

σωματική ή διανοητική πάθηση του παθόντος, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. 2. Βαριά σωματική ή διανοητική πάθηση υπάρχει ιδίως αν η πράξη προξένησε στον παθόντα κίνδυνο ζωής ή βαριά και μακροχρόνια αρρώστια ή σοβαρό ακρωτηριασμό ή αν τον εμπόδισε σημαντικά και για πολύ χρόνο να χρησιμοποιεί το σώμα ή τη διάνοιά του. 3. Αν ο υπαίτιος επιδίωκε το αποτέλεσμα που προξένησε, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών». Περαιτέρω, κατά το άρθρο 29 του προισχ. Π.Κ. περί ευθύνης από το αποτέλεσμα : «Στις περιπτώσεις όπου ο νόμος ορίζει ότι κάποια πράξη τιμωρείται με βαρύτερη ποινή όταν έχει ορισμένο αποτέλεσμα, η ποινή αυτή επιβάλλεται μόνο αν το αποτέλεσμα αυτό μπορεί να αποδοθεί σε αμέλεια του δράστη», ενώ κατά το άρθρο 28 του προισχ. Π.Κ. : «Από αμέλεια πράττει όποιος από έλλειψη της προσοχής, την οποία όφειλε κατά τις περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλει, είτε δεν προέβλεψε το αξιόποιο αποτέλεσμα που προκάλεσε η πράξη του, είτε το προέβλεψε ως δυνατό, πίστεψε όμως ότι δεν θα επερχόταν».

Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι : 1) Το έγκλημα της βαρείας σωματικής βλάβης αποτελεί βαρύτερη περίπτωση της απλής σωματικής βλάβης (άρθρο 308 Π.Κ.), αλλά και της επικίνδυνης (άρθρο 309 Π.Κ.), το δε βαρύτερο αυτό αποτέλεσμα μπορεί να προκύψει, είτε από αμέλεια (άρθρο 29, 310 παρ. 1 Π.Κ.), είτε με σκοπό επελεύσεώς του (άρθρο 310 παρ. 3 Π.Κ. – Α.Π. 534/2012, Α.Π. 721/2009, Α.Π. 1698/2007). Ειδικότερα, ενώ η επικίνδυνη σωματική βλάβη διαφέρει της απλής μόνο από τον τρόπο τελέσεως, η βαρεία διαφέρει (και από τις δύο) από το αποτέλεσμα, όντας, κατά κανόνα, έγκλημα βλάβης της σωματικής (λειτουργικής και μορφικής) ακεραιότητας και μόνο κατ' εξαίρεση, στην περίπτωση που το βαρύτερο αποτέλεσμα έχει την μορφή του κινδύνου ζωής, είναι έγκλημα διακινδυνεύσεως του συμπροστατευομένου εννόμου αγαθού της ζωής. Επίσης, είναι έγκλημα γνήσιο πολύτροπο ή υπαλλακτικώς ή διαζευκτικώς μικτό. Ειδικότερα, στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης του εκ του αποτελέσματος, κατ' άρθρο 29 π. Π.Κ., πλημμελήματος της παρ. 1 του άρθρου 310 π. Π.Κ., είναι η επέλευση από την απλή, κατ' άρθρο 308 Π.Κ., σωματική βλάβη (όπως και από την κατ' άρθρο 309 Π.Κ. επικίνδυνη) – ως αιτίας – βαριάς πάθησης του σώματος ή της διάνοιας του παθόντος, ως αποτελέσματος, απαιτούμενης, έτσι, ύπαρξης αιτιώδους αντικειμενικού συνδέσμου, μεταξύ της πρώτης και της βαρείας, που επακολούθησε, ενώ υποκειμενικώς, εκτός από την πρόθεση (άρθρο 27 παρ. 1 Π.Κ.), για το βασικό έγκλημα της απλής σωματικής βλάβης απαιτείται και αμέλεια του δράστη, όσον αφορά το βαρύτερο αποτέλεσμα, σύμφωνα με το άρθρο 29 π.Π.Κ. (Α.Π.

1220/2011, Α.Π. 1649/2009). Επισημαίνεται ότι το άνω αδίκημα συντρέχει, όχι μόνο όταν αρχικά προκαλείται μια μικρότερης έντασης σωματική βλάβη, η οποία εξελίσσεται σε βαρεία, αλλά και όταν η βαρεία σωματική βλάβη προκαλείται άμεσα (εξ αρχής) από την πράξη. Ελλείπει ενδιάμεσης βαθμίδας στο νόμο, που δεν προέβλεπε καθόλου πως τιμωρείται ο δράστης, που προκάλεσε το βαρύτερο αποτέλεσμα από ενδεχόμενο ή άμεσο δόλο β' βαθμού, κατ' ορθότερη άποψη, είχε γίνει δεκτό ότι αυτός τιμωρείται επίσης βάσει της παρ. 1, όταν το βαρύτερο αποτέλεσμα αποδίδεται σε ενδεχόμενο δόλο ή σε άμεσο δόλο β' βαθμού, χωρίς, βέβαια, σε αυτές τις περιπτώσεις, να συντρέχει γνώσιο, κατ' άρθρο 29 π. Π.Κ., εκ του αποτελέσματος, έγκλημα. Ερμηνεία που υπαγάγει τις περιπτώσεις αυτές στην παρ. 3 εμφανίζεται, ενόψει του άρθρου 27 παρ. 2 εδ. β' Π.Κ., *contra reo* και *contra legem*, παραβιάζοντας συνάμα την συνταγματική κατ' άρθρο 7 παρ. 1 αρχή *nullum crimen nulla poena sine lege*. Σύμφωνα με την ενδεικτική απαρίθμηση της παρ. 2 του άρθρου 310 π. Π.Κ., περίπτωση βαρείας σωματικής ή διανοητικής παθήσεως είναι, αφενός μεν η σημαντική (σπουδαία) και μακροχρόνια παρακώλυση του παθόντος να χρησιμοποιήσει το σώμα του, στην οποία υπάγεται και η προσωρινή ανικανότητα του θύματος να ασκήσει τις συνήθεις εργασίες του για ικανό χρόνο, η διάρκεια του οποίου θα κριθεί από τις περιστάσεις, αφετέρου δε η βαρεία και μακροχρόνια ασθένεια (σωματική ή πνευματική, ανίατη ή θεραπεύσιμη), που συνιστά η σοβαρή κατάπτωση του οργανισμού, ενώ το μακροχρόνιο αυτής συναρτάται με την φύση και την έντασή της, έτσι ώστε μία ολιγοήμερη αφασία θεωρείται μακροχρόνια, όχι όμως μία ίσης διάρκειας ακινησία χειρός (Ανδρουλάκης «Ποινικό Δίκαιο – Ειδικό Μέρος, σελ. 148 – 150, Λ. Μαργαρίτης «Σωματικές Βλάβες», εκδ. 1991, σελ. 401 – 402, σημ. 66 και 405). Το άρθρο 309 του ισχύοντος από 01-07-2019 νέου Π.Κ., δεν τροποποίησε μεν την ειδική υπόσταση του αδικήματος της επικίνδυνης σωματικής βλάβης, αλλά μείωσε την ποινή, προβλέποντας φυλάκιση έως 3 έτη ή χρηματική ποινή, ενώ η τελευταία απαλείφθηκε με το άρθρο 65 του ν. 4855/ΦΕΚ Α' 215/12-11-2021, οπότε είναι σαφές ότι η ευμενέστερη, κατ' άρθρο 2 παρ. 1 ν. Π.Κ., εφαρμοστέα διάταξη είναι η ενδιάμεση, που ίσχυσε από 01-07-2019 έως 12-11-2021, λόγω ευμενέστερης δέσμης ποινών (φυλάκιση έως 3 έτη είτε μόνο χρηματική ποινή) τονιζομένου πάντως ότι η επικίνδυνη σωματική βλάβη είναι έγκλημα βλάβης, αλλά και διακινδύνευσης, διότι είτε δρομολογεί μία διαδικασία, η οποία οδηγεί αυτοδύναμα σε βλάβη της ζωής ή βαριά σωματική, είτε θέτει τους όρους κινδύνου των εννόμων αυτών αγαθών (Α.Π. 238/2021, Α.Π. 395/2020). Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 310 του νέου ισχύοντος από

01-07-2019 Π.Κ. : «παρ. 1 Όποιος προκαλεί σε άλλον βαριά σωματική βλάβη τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους. Αν επεδίωκε την πρόκληση της βαριάς σωματικής βλάβης, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη. παρ. 2 Βαριά σωματική βλάβη υπάρχει ιδίως αν η πράξη προξένησε στον παθόντα κίνδυνο ζωής ή βαριά και μακροχρόνια αρρώστια ή σοβαρό ακρωτηριασμό ή αν τον εμπόδισε σημαντικά και για πολύ χρόνο να χρησιμοποιεί το σώμα ή τη διάνοιά του». Σύμφωνα και με την αιτιολογική έκθεση της ανωτέρω διάταξης: «έχουν υιοθετηθεί ουσιώδεις αλλαγές στο έγκλημα της βαριάς σωματικής βλάβης. Καταργείται, ειδικότερα, η διάκριση μεταξύ των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 310 (σ.σ. του προισχύσαντος Π.Κ.), στο οποίο παρέμεινε εκτός του κειμένου του νόμου η βαριά σωματική βλάβη από άμεσο δόλο β' βαθμού και ενδεχόμενο δόλο. Προβλέπεται, πλέον, ένα ενιαίο έγκλημα βαριάς σωματικής βλάβης με δόλο, στο πρώτο εδάφιο της πρώτης παραγράφου, ενώ απειλείται αυξημένη ποινή, στην περίπτωση που διαπιστώνεται άμεσος δόλος α' βαθμού. Αντίθετα, δεν τυποποιείται, ως αυτοτελές έγκλημα, η απλή σωματική βλάβη, που έχει ως αποτέλεσμα την βαριά σωματική βλάβη από αμέλεια του υπαιτίου, η οποία εντάσσεται σήμερα στο άρθρο 310 παρ. 1 του Π.Κ. (σ.σ. δηλαδή του προισχύσαντος Π.Κ.). Η πράξη αυτή κρίθηκε ότι μπορεί ευχερώς να αντιμετωπιστεί κατά την επιμέτρηση της ποινής της επικίνδυνης σωματικής βλάβης – άρθρο 309 του ισχύοντος Π.Κ.». Έτσι, είναι σαφές ότι η βαρεία μη σκοπούμενη πλημμεληματική σωματική βλάβη απαιτεί μόνο δόλο, ενδεχόμενο ή άμεσο β' βαθμού, ενώ δεν τυποποιήθηκε ως έγκλημα εκ του αποτελέσματος, διακρινόμενο κατ' άρθρο 29 ν. Π.Κ. και, συνεπώς, αν το βαρύτερο αποτέλεσμα αποδίδεται σε αμέλεια του υπαιτίου, η περίπτωση αντιμετωπίζεται, κατ' άρθρο 309 του νέου Π.Κ. Τέλος, δυνάμει του άρθρου 66 του ν. 4855/ΦΕΚ Α' 215/12-11-2021, τροποπ. εκ νέου η άνω διάταξη του άρθρου 310, ως εξής : «παρ. 1 Αν η πράξη του άρθρου 308 είχε ως επακόλουθο τη βαριά σωματική βλάβη επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους. παρ. 2 Όποιος προκαλεί σε άλλον βαριά σωματική βλάβη τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών. Αν επιδίωκε την πρόκληση της βαριάς σωματικής βλάβης τιμωρείται με κάθειρξη. παρ. 3. Βαριά σωματική βλάβη υπάρχει ιδίως αν η πράξη προξένησε στον παθόντα κίνδυνο ζωής ή βαριά και μακροχρόνια αρρώστια ή σοβαρό ακρωτηριασμό ή αναπηρία ή μόνιμη παραμόρφωση ή αν τον εμπόδισε σημαντικά και για πολύ χρόνο να χρησιμοποιεί το σώμα ή τη διάνοιά του». Έτσι, η βαρεία μη σκοπούμενη σωματική βλάβη, αφενός μεν στην παρ. 1 τυποποιήθηκε πάλι ως έγκλημα εκ του αποτελέσματος διακρινόμενο, κατ' άρθρο 29 του νέου Π.Κ., αν το βαρύτερο αποτέλεσμα

αποδίδεται σε αμέλεια του υπαιτίου, αφετέρου δε στην παρ. 2 τιμωρείται με βαρύτερη (πλημμεληματική) ποινή, όταν το βαρύτερο αποτέλεσμα αποδίδεται σε ενδεχόμενο ή άμεσο δόλο β' βαθμού του υπαιτίου (βλ. και Αιτιολογική Έκθεση, άρθρο 66 του ν. 4855/2021, όπου εύστοχες παρατηρήσεις για την προηγηθείσα προβληματική ερμηνευτική υπαγωγή του εκ του αποτελέσματος σχετικού εγκλήματος, στο άρθρο 309 ν. Π.Κ.).

Από τα προεκτεθέντα συνάγεται ότι η ευμενέστερη για τον υπαίτιο διάταξη είναι η ανωτέρω ενδιάμεση, ισχύσασα από 01-07-2019 έως 11-11-2021, αφού αν το βαρύτερο αποτέλεσμα αποδίδεται σε αμέλεια του υπαιτίου, αυτός τιμωρείται στα πλαίσια του άρθρου 309 νέου Π.Κ. (φυλάκιση έως 3 έτη ή χρηματική ποινή), ενώ αν αυτό αποδίδεται σε ενδεχόμενο ή άμεσο δόλο β' βαθμού του δράστη, αυτός τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

...»